

Indien de beschreven mozaïekziekte in 1950 in koolrapen, koolzaad, stoppelknollen of andere Cruciferen wordt waargenomen zal de Plantenziektenkundige Dienst daarvan gaarne bericht ontvangen.

SUMMARY

Observations were made on a virus disease of turnips which uptill now had not been found in the Netherlands.

The occurrence of many Aphids as well as the high average temperature during September are believed to be connected with the sudden appearance of the disease.

The affected areas in turnip fields usually were more or less circular in shape with severely stunted or dead plants in the center, indicating that the infection had spread from the center.

A brief review of the literature is given.

LITERATUUR

1. LE BEAU F. J. en WALKER, J. C., Turnip mosaic virus. Journ. Agr. Res. 70: 347-364, 1945.
2. CHAMBERLAIN, E. E., Turnip mosaic. New Zeal. Journ. of Agr. 53: 321-330, 1936.
3. KAUFMANN, D., Viruskrankheiten an Kruziferen. Mitt. aus der Biol. Reichsanst. Berlin Dahlem 59: 64-72, 1939.
4. PAPE, H., Stand unserer Kenntnisse über die Kräuselmosaikkrankheit. Nachrichten. Blatt. Biol. Reichsanst. Braunschweig. 1: 123-125, 1949.
5. TOMPKINS C. M., A mosaic disease of turnip. Journ. Agr. Res. 57: 589-602, 1938.

BOEKBESPREKING

DOWSON, W. J., Manual of bacterial plant diseases. London 1949. 157 blz. + 40 photographische afbeeldingen, 18 kaarten en 5 blz. index.

Dat uit bacteriologisch oogpunt de indeling der bacteriën, die planten aantasten, in de vier geslachten *Corynebacterium*, *Pseudomonas*, *Xanthomonas* en *Bacterium* de voorkeur verdient boven de Amerikaanse methode, volgens welke bijna alle voor planten pathogene bacteriën tot het geslacht *Phytophthora* worden gebracht, kan men reeds afleiden uit Dr WIERINGA's bespreking van vroegere publicaties van Dr DOWSON (zie dit tijdschrift, 52ste jaargang, 1946, blz. 68). In het hier voor ons liggende boek komt ook de pathologie van deze materie tot zijn recht. De ziekten worden op grond van deze bacteriële groepering in vier hoofdrubrieken ingedeeld. De verdere indeling in „systemic”, „vascular”, „parenchymatic” en „hyperplastic diseases” is echter minder gelukkig. Vergeleken bij door fungi verwekte ziekten, met hun in het algemeen scherp te definiëren typen, heeft de wijze, waarop bacteriën de planten aantasten, iets slordigs. De meeste phytopathogene soorten komen min of meer passief door openingen binnen; ze zwermen in de hout-

vaten en ontsnappen daaruit in de omringende grondweefsels, die zij tot rotting brengen. Alleen de hyperplastische verschijnselen, die wij als tumoren of knobbels waarnemen, zijn karakteristiek; de andere zijn moeilijk als ziektypen van elkaar te onderscheiden.

Afgezien van dit punt, waarop kritiek kan worden geoefend, is DOWSON's boekje een belangrijke aanwinst van de phytopathologische literatuur. Men vindt hier in kort bestek het belangrijkste van wat van de in Engeland en andere landen van West-Europa voorkomende bacteriële plantenziekten bekend is. De foto's zijn uitstekend. De kaarten brengen de verspreiding over de aarde in beeld. In de uitgebreide wereldliteratuur op dit gebied wijst DOWSON ons de weg.

H. M. Q.

VAN HEURN, F. C., Verklarend Woordenboek van Nederlandse Engelse en Latijnse uitdrukkingen op het gebied van Landbouw, Dierenteelt en Bevoorrading (in het bijzonder ten gebruike bij de bestrijding van plantenziekten en -plagen). Uitgever Kniphorst's Boekhandel, Wageningen. 158 blz., 27 × 18 cm. Prijs f 9.50.

Bij de opzet van dit woordenboek is alleen gedacht aan intern gebruik bij de Koninklijke Shell groep, waarvan Dr Ir VAN HEURN deel uit maakt. Nu uit verschillende vragen van buitenaf gebleken is dat ook in ruimere kring belangstelling bestaat voor een woordenlijst heeft de Shell goedgevonden deze via de boekhandel verkrijgbaar te stellen.

Dit woordenboek bestaat uit twee gedeelten, het eerste bevattende een alfabetische lijst van Nederlandse namen van parasieten, bestrijdingsmiddelen en landbouwgewassen met daarachter de Latijnse en de Engelse naam. De tweede lijst gaat uit van de Latijnse naam en opent de mogelijkheid de daarbij behorende Engelse en Nederlandse naam te vinden. Voor hen, die veel buitenlandse literatuur verwerken of veel met de Engels sprekende landen corresponderen, zijn deze zeer gemakkelijk. Alleen zal het ontbreken van een lijst, waarbij men uitgaat van de Engelse naam, nog wel eens moeilijkheden opleveren, wanneer b.v. de Latijnse naam van de parasiet ontbreekt. Bij een volgende uitgave zou hieraan wellicht tegemoetgekomen kunnen worden. De eerste lijst Nederlands-Latijn-Engels bevat $\pm$ 3000 namen, die, uitgaande van het Latijn, $\pm$ 4500 namen, dus een zeer groot aantal en men zal dus zeer veel namen en uitdrukkingen kunnen vinden. Dat er in een dergelijke lijst onjuistheden en zelfs vrij veel voorkomen, is bij een eerste uitgave en bij een dergelijke opzet onvermijdelijk. Toch ware het te wensen geweest, dat de samensteller meer overleg had gepleegd met deskundigen op mycologisch en entomologisch gebied. De uitgave zou des te waardevoller zijn geworden. Het is niet de bedoeling geweest van de schrijver volledig te zijn. Zo is er noodgedwongen een keuze gedaan, waarbij de schadelijkste parasieten van de meest verbouwde gewassen (ook tropische) prioriteit hadden. De schrijver noemt zijn boek een naslagwerk voor de practicus, zodat ook populaire namen en ook verouderde namen, die men nog kan tegenkomen, zijn vermeld.

Ondanks de tekortkomingen van dit werk -- de schrijver zelf is zich hiervan terdege bewust -- zal dit boek in een behoefte voorzien en zijn weg vinden, vooral ook bij die personen uit praktijk en wetenschap, die veel met het buitenland te maken hebben.

OORT

TUINBOUWGIDS 1950. Zevende jaargang. Uitgave van de Afd. Tuinbouw van het Departement van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening. Staatsdrukkerij, Den Haag, 748 blz. met vele figuren. Prijs f 4.—.

Wanneer men een rups gadeslaat, dan komt men steeds weer onder de indruk van de harmonie in bewegingen en levensverrichtingen, van de volmaaktheid van dit levende wezen. Maar wanneer na de verpopping de vlinder te voorschijn komt zal men moeten toegeven, dat ook het op zich zelve volmaakte door nog iets volmaakters kan worden overtroffen. Zo is het ook met de Tuinbouwgids. De uitgave van 1949 maakte de indruk een gaaf en afgesloten geheel te vormen. Maar ziet, uit de blauwe rups is een lichtblauw en groen geschakeerde vlinder te voorschijn gekomen, die niet alleen door zijn afmetingen opvalt, maar ook door zijn inhoud. Elk segment weer even goed verzorgd als altijd en geheel up to date.

Bijna een derde gedeelte van de Tuinbouwgids 1950 is gewijd aan plantenziekten en -beschadigingen en aan het voorkomen en bestrijden daarvan. In het algemeen technisch gedeelte vindt men talrijke hoofdstukken, die daarover handelen. Als de belangrijkste daarvan wil ik noemen de alfabetische lijst van bestrijdingsmiddelen en het daarop volgende overzicht van de bestrijdingsmiddelen van de hand van de Heer SCHOEN. De voor de mens giftige middelen zijn van een doodskop voorzien, zodat ieder met een oogopslag kan zien met welke stoffen hij in het bijzonder voorzichtig moet zijn. Van de overige zeer gevariëerde artikelen wil ik slechts noemen, die over grondontsmetting en over ontsmetting en bescherming van zaaizaad en pootgoed.

In de gedeelten, die de afzonderlijke teelten behandelen, zijn eveneens een aantal zeer lezenswaardige artikelen opgenomen, o.a. over het voorkomen van ziekten, over voedingsziekten enz. De ziektebestrijdingstabellen zijn geheel omgewerkt. Er is meer eenheid gebracht in de Nederlandse namen, terwijl ook veel zorg is besteed aan de juiste Latijnse naam. De indeling van de tabellen is ongeveer dezelfde gebleven, alleen zijn de ziekten en hun symptomen in één kolom samengevoegd en eveneens de sterkte van het te gebruiken bestrijdingsmiddel en de wijze van toepassing. Dit komt de overzichtelijkheid zeer ten goede. In de tweede kolom staat naast het nummer van het te gebruiken bestrijdingsmiddel de bladzijde, waarop men bijzonderheden daarover kan vinden. Dit voorkomt onnodig zoeken.

Hoewel een nauwkeurige beschouwing wellicht zo hier en daar nog wel een kleine onvolkomenheid aan het licht zou kunnen brengen, moet men alle waardering hebben voor deze tabellen. Niet alleen voor de telers zijn deze van onschatbare waarde, ook alle andere personen uit wetenschap en praktijk, die iets met plantenziekten te maken hebben, kunnen hier vele belangrijke gegevens in aantreffen. Eén opmerking moge ik nog maken, waarmee in een nieuwe druk rekening kan worden gehouden. In het hoofd van de eerste kolom van de bestrijdingstabellen staat: oorzaak en beeld van beschadiging. In de tabellen zelf staat b.v. Rhizoctoniaziekte vermeld naast Stengelaaltje. Men is hier vervallen in een veel gemaakte fout en heeft ziekte en oorzaak door elkaar gebruikt. Zonder alle tabellen te wijzigen zou men hierin kunnen voorzien door in het hoofd in de tabel op te nemen: ziekte, oorzaak en beeld van beschadiging.

Overigens komt de samenstellers en al hun medewerkers een woord van lof toe voor deze uitgave. Zonder twijfel zal ook deze Tuinbouwgids zijn weg wel vinden.

OORT